

Oyunu Kurallarına Göre Oynamak: Ayşegül Kılıç'a Bir Yanıt

Heath W. Lowry*

Mümtaz bir Amerikalı akademisyen ve siyasetçi olan merhum Daniel Patrick Moynihan, şu meşhur sözün sahibidir: “Her şahıs kendi görüşlerini yaratabilir, fakat hakikatleri kendine göre değiştiremez.”

Ne yazık ki Moynihan'ın verdiği bu mesaj, kısa bir süre önce yayımlanan *Bir Osmanlı Akıncı Beyi: Gazi Evrenos Bey*¹ ismiyle kitabın yazarı Ayşegül Kılıç tarafından ıskâ geçilmiştir. Kitabın dört buçuk sayfalık ‘Önsöz’ünün² iki sayfası, şahsıma yapılan saldırılara tahsis edilmiştir. Yazdıkları böylesine iftira niteliğinde ve hakaret dolu olmasaydı hezeyanları gözardı edilebilirdi. İlk eğilimim, mesnetsiz iddialarını ciddiye almayıp yanıt vermemek yönünde olsa da, ne yazık ki günümüzün sanal dünyasında, en seviyesiz iftiralari bile cevaplanmadığında çığrından çıkıp gerçek olarak algılanmaktadır. Bu nedenle, pek hevesli olmasam da, aşağıdaki cevabın kaçınılmaz olduğunu düşünüyorum:

Ayşegül Kılıç'ın sert eleştirisinin ana fikri, alandaki kıdemli bilim adamlarından biri olan benim, daha genç bir meslektaşımın (hanımefendinin kendisi), bulgularını çalıp kendimin gibi sunduğum iddiasıdır. Bu gülünç iddiayı desteklemek için, kendi ‘hakikatlerini’ yaratmış ve 12 Haziran 2012’de yayımlanan *Fourteenth Century Ottoman Realities: In Search of Hâcı-Gâzî Evrenos – On Dördüncü Yüzyıl*

* Bahçeşehir Üniversitesi.

1 Ayşegül Kılıç: *Bir Osmanlı Akıncı Beyi: Gazi Evrenos Bey*. İstanbul (İthaki Yayınları), 2014 [Bundan böyle: Kılıç, 2014].

2 Kılıç, 2014: s. 3-7.

*Osmanlı Gerçekleri: Hacı-Gazi Evrenos'un İzinde*³ isimli kitabımın aslında neredeyse bir sene sonra, Mart 2013'te⁴ yayımlandığı iddiasında bulunmuştur. Bu 'hakikati' yaratmasının nedeni, benim kitabımın yazımı tamamlandıktan ve/veya matbaaya gittikten sonra çıkan bulgularını çaldığımın anlaşılmasında için kitabımın basım tarihini değiştirdiğimdir. Yayımladığım kitap piyasada satılmakta, isteyen herkes kitabın basım tarihini görebilir ve iddianın hilaf-i hakikat olduğu kolaylıkla anlaşılabilir.

Ayşegül Kılıç, iftira niteliğindeki bu ithamından tatmin olmamış olacak ki, mesnetsiz iddialarını “*kitabın 2012’de satışta olduğunu ispatlamadığı süreç*”⁵ diyerek sürdürmekte, yani kitabın kendisinin ileri sürdüğü üzere Mart 2013’te basılmadığını kanıtlamanın bana düştüğü meydan okumasıyla devam etmektedir.⁶ Yeri gelmişken, benim hiçbir şeyi kanıtlamama gerek bulunmamaktadır, dahası, kitabımla ilgili iftiralarını kanıtlamak bu zatın kendisinin (Ayşegül Kılıç) görevidir.

Bununla birlikte, mevzunun açıklığa kavuşturulması adına, meydan okumasını kabul edip kitabımın yazım süreci ve basım tarihiyle ilgili aşağıdaki bilgileri aktaracağım. Bu hakikatler şu şekilde özetlenebilir:

1. *Fourteenth Century Ottoman Realities: In Search of Hâcı-Gâzî Evrenos – On Dördüncü Yüzyıl Osmanlı Gerçekleri: Hacı-Gazi Evrenos'un İzinde* kitabımı Ocak 2012’de yazmaya başlayıp Mayıs 2012’nin başında tamamladım. Nisan 2012’nin ortasında tamamlamaya yaklaşmışken, Ayşegül Kılıç tarafından yayımlanan iki yeni makaleden ilk defa haberdar oldum.⁷ Bu makalelerin ikisinde de Evrenos hakkında önceden yaptığım çalışmalar ve

3 Heath W. Lowry: *Fourteenth Century Ottoman Realities: In Search of Hâcı-Gâzî Evrenos – On Dördüncü Yüzyıl Osmanlı Gerçekleri: Hacı-Gazi Evrenos'un İzinde*. İstanbul (Bahçeşehir University Press: Occasional Papers in History #5), 2012 [Bundan böyle: Lowry, 2012]. Not: Gariptir ki, Kılıç’ın iğneleyici sözlerinin nedeni olan bu kitap çalışmasının ‘Bibliyografya’sında yer almamaktadır. Bkz. Kılıç, 2014: s. 226.

4 Kılıç, 2014: s. 5-6.

5 Kılıç, 2014: s. 5.

6 Kılıç, 2014: s. 5.

7 Ayşegül [Çalı] Kılıç: “Bizans ve Osmanlı Kaynaklarında Gâzi Evrenos Bey’in İmajı Hakkında Bir İnceleme,” *Ankara Üniversitesi Tarih Araştırmaları Dergisi*, Cilt XXX, Sayı 49 (Ankara, 2011), s. 131-144 [Bundan böyle: Kılıç, 2011a] ve Ayşegül [Çalı] Kılıç: “Evrenos Bey’in Kökeni Hakkında Tartışmalar ve Yeni Bir Değerlendirme,” *TTK Belleten*. Cilt LXXV, No. 274 (Ankara, Aralık 2011), s. 745-768 [Bundan böyle: Kılıç, 2011b].

yayınlara⁸ dair tenkitlerin yanı sıra, yeni çalışmamda yazdıklarımaya karşıt olan bulgular yer aldığından, Ayşegül Kılıç'ın bu makalelerdeki⁹ bulgularını eleştiren bir 'Ek' yazmaya karar verdim;

2. 2012 yılı Mayıs ayının ilk haftasına gelindiğinde, kitabın Türkçe tercümesi çevirmenim Mustafa Alper Öztürk tarafından tamamlanmıştı. Sonraki iki hafta içinde, yardımcım Faruk Özbey ve ben, kitabın tasarımı ve mizanpajını tamamlayıp yayımlanmaya hazır bir PDF'sini Uğur Yayıncılık'a teslim ettik;
3. 2012 yılı Mayıs ayının son haftasında, Uğur Yayıncılık kitabın basımı için birkaç yayıncıdan fiyat teklifi aldı ve Apa Uniprint Basım San. ve Tic. A.Ş.'yi seçti;

-
- 8 Evrenos üzerine yaptığım çalışmalara aşina olmayan okuyucular için, bkz. (yayım tarihi sırasıyla) 1) *The Nature of the Early Ottoman State*. Albany (State University of New York Press), 2003. Bkz. s. 55-70 ve s. 131-143 [Türkçesi: *Erken Dönem Osmanlı Devleti'nin Yapısı*. İstanbul (İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları), 2010]; 2) *The Shaping of the Ottoman Balkans, 1350-1550: Conquest, Settlement & Infrastructural Development of Northern Greece*. İstanbul (Bahçeşehir University Press), 2008. Bkz. s. 15-64 [Türkçesi: *Osmanlı Döneminde Balkanların Şekillenmesi, 1350-1550: Kuzey Yunanistan'ın Fethi, İskânı ve Altyapı Gelişmesi*. İstanbul (Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları), 2008] [Bundan böyle: Lowry, 2008]; 3) [İsmail E. Erünsal ile]: "The Evrenos Dynasty of Yenice Vardar: Notes & Documents on Hacı Evrenos & the Evrenosoğulları: A Newly Discovered Late 17th Century Şecere, Seven Inscriptions on Stone & Family Photographs," *Osmanlı Araştırmaları-Journal of Ottoman Studies*. Cilt XXXII (İstanbul, 2008), s. 9-192; 4) [İsmail E. Erünsal ile]: "The Evrenos Dynasty of Yenice Vardar: A Postscript," *Osmanlı Araştırmaları-Journal of Ottoman Studies*. Cilt XXXIII (İstanbul, 2009), s. 131-208; 5) *In the Footsteps of the Ottomans: A Search for Sacred Spaced & Architectural Monuments in Northern Greece*. İstanbul (Bahçeşehir University Press), 2009 [Türkçesi: *Osmanlıların Ayak İzlerinde: Kuzey Yunanistan Mukaddes Mekânlar ve Mimari Eserleri Arayış Yolculukları*. İstanbul (Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları), 2009]; [Bundan böyle: Lowry, 2009]; 6) [İsmail E. Erünsal ile]: *The Evrenos Dynasty of Yenice-i Vardar: Notes & Documents*. İstanbul (Bahçeşehir University Press), 2010 [Türkçesi: *Yenice-i Vardar'lı Evrenos Hanedanı: Notlar ve Belgeler*. İstanbul (Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları), 2010] [Bundan böyle: Lowry-Erünsal, 2010]; 7) *The Evrenos Family & the City of Selânik (Thessaloniki): Who Built the Hamza Beğ Câmii & Why? - Evrenos Ailesi ve Selânik Şehri: Hamza Beğ Câmii Niçin ve Kimin Tarafından Yapıldı?* İstanbul (Bahçeşehir University Press: Occasional Papers in History #2), 2010 [Bundan böyle: Lowry, 2010]; ve 8) *Fourteenth Century Ottoman Realities: In Search of Hâcî-Gâzî Evrenos - On Dördüncü Yüzyıl Osmanlı Gerçekleri: Hacı-Gazi Evrenos'un İzinde*. İstanbul (Bahçeşehir University Press: Occasional Papers in History #5), Haziran 2012.
- 9 Lowry, 2012: İngilizce'de: s. 71-77 ve Türkçe'de: s. 157-163.

4. 1 Haziran 2012 Cuma günü, yayıncı kuruluşum (Uğur Yayıncılık) müsveddenin baskıya hazır hale getirilmiş PDF versiyonunu Apa Uniprint Basım San. ve Tic. A.Ş. matbaasına teslim etti;
5. 12 Haziran 2012 Salı günü, kitap Apa Uniprint Basım San. ve Tic. A.Ş. tarafından bastırılıp Uğur Yayıncılık'a teslim edildi;
6. Aynı gün içinde [12 Haziran 2012], yayıncı kuruluş kitabın elli (50) kopyasını Bahçeşehir Üniversitesi, Beşiktaş'ta bana teslim etti;
7. 13 Haziran 2012 Çarşamba günü, Eren Kitabevi'nin sahibi olan Muhittin Eren'e kitabın yayımlandığını haber verdim. Bunun üzerine Muhittin Eren, yayıncı kuruluş Uğur Yayıncılık'a söz konusu kitabımdan sipariş verdi ve bir iki hafta içerisinde hem kitapçıda hem de internet üzerinde <http://www.eren.com.tr/> adresinden satılmaya başlandı;
8. 15 Haziran 2012 Cuma günü, her yeni kitap yayımlandığında âdetim olduğu üzere, bir zamanlar birlikte kitap da yazdığımız arkadaşım İsmail E. Erünsal'a, İstanbul'da bulunan İslâm Araştırmaları Merkezi'ne (İSAM) giderek kitabın on (10) kopyasını elden verdim. Sonrasında İ. E. Erünsal bu kitapları İSAM kütüphanesine ve burada çalışan meslektaşlarımıza (bu isimlerden bazıları şunlardır: Prof. Dr. Semavi Eyice, Prof. Dr. Feridun Emeçen, Prof. Dr. Kemal Beydilli, Doç. Dr. Bilgin Aydın, İSAM Kütüphanesi Müdürü Mustafa Birol Ülker ve diğerleri) dağıttı;
9. 18 Haziran 2012 Pazartesi günü, Ersin Evrenos ve Özer Gazievrenosoğlu (Evrenos'un neslinden iki kişi) beni Bahçeşehir Üniversitesi'nde ziyaret etti ve ikisine de yeni basılmış kitabın birer kopyasını verdim;
10. 23 Haziran 2012 Cumartesi günü, eşim ve ben, Boğaz'da yapılan bir yemekli tur olan '7. Evrenos Hanedanı Buluşması'nın konuğuyduk. Buluşmanın organizatörü olan Özer Gazievrenosoğlu'nun isteği üzerine, yeni yayımlanmış kitabın elli (50) kopyasını getirdim [bu kitaplar önceden Uğur Yayıncılık'tan talep edilmişti], bu kitapların tümü o akşam Evrenos'un neslinden gelenler tarafından satın alınmıştır;
11. 26 Haziran 2012 Salı günü, yeni yayımlanan kitabın yirmi beş (25) kopyasıyla birlikte Rethymnon'da bulunan Girit Üniversitesi'nde düzenlenen XX. CIEPO Konferansına katılmak için Girit'e uçtum. Sonraki dört günde kitabın yirmi beş kopyasını meslektaşlarıma ve arkadaşlarıma dağıttım, bunlar arasında: John C. Alexander (Yunanistan), Danuta Chmielowska (Polonya), Jean-Louis Bacqué-Grammont (Fransa), Özer Ergenç (Türkiye), Aleksandar Fotić (Sırbistan), Evangelos Hekimoglou (Yunanistan), Slobodan Ilić (Türkiye), Katherina Ivanyi (ABD), Dariusz Kołodziejczyk (Polonya), Elias

Kolovos (Yunanistan),¹⁰ Phokion Kotzageorgis (Yunanistan), Dimitris Loupis (Yunanistan), Marinos Sariyannis (Yunanistan), Amy Singer (İsrail), Katerina Stathi (Yunanistan), Michael Ursinus (Almanya), Margaret L. Venzke (ABD), Michael Winter (İsrail), Elizabeth A. Zachariadou (Yunanistan) ve diğeri bulunmaktadır.

Kısacası, Haziran 2012'nin sonuna gelindiğinde, kitabım yayımlanmış ve o ayın sonuna kadar Osmanlı tarihi üzerine uzmanlaşmış hatırı sayılır sayıda Türk ve yabancı bilim adamının da eline geçmişti. Yani, Fransa, Almanya, Yunanistan, İsrail, Polonya, Sırbistan, ve ABD'ye ulaşmış olup, elli iki (52) kopyası Evrenos ailesinin fertlerinin elindeydi, üstelik hem Türkiye'de hem de internette satıştaydı.

Ayşegül Kılıç kitabımın baskı tarihiyle ilgili bilgiyi gerçekten elde etmeye çalışmış olsaydı, mevzubahis kitabın ilk sayfasını açması yeterli olacaktı. Eğer böyle yapsaydı, aşağıdaki 'Künye Sayfası'nı görmüş olacaktı:

10 Not: 26-30 Haziran 2012 tarihlerinde Girit'te düzenlenen XX. CIEPO konferansında bu kitabın kopyalarından bir tanesini verdiğim meslektaşarımdan Elias Kolovos'un 29 Eylül 2012 tarihinde bana yolladığı e-mailde kitabımla ilgili şu kısım yer almaktadır: "Seni tekrar görmek çok güzeldi ve bana yazın keyifli bir okuma imkanı veren kitapların için bir kere daha teşekkür ederim. On Dördüncü Yüzyıl Osmanlı Gerçeklerini gerçekten çok beğendim (özellikle de Çin'den gelen hediye tabak hikayesini!)." Bu e-mail bilgisayarımında mevcuttur.

OYUNU KURALLARINA GÖRE OYNAMAK:
AYŞEGÜL KILIÇ'A BİR YANIT

Copyright © 2012
Bahçeşehir Üniversitesi ve Heath W. Lowry

On Dördüncü Yüzyıl Osmanlı Gerçekleri
Hacı-Gazi Evrenos'un İzinde

Heath W. Lowry

Fotoğraf ve Sayfa Tasarımı: Faruk Özbey

Yayımlayan: Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları
Çırağan Cad. Osmanpaşa Mektebi Sok. No: 4-6 Beşiktaş/İstanbul
Tel: 90 (212) 381 05 60 Faks: 90 (212) 381 05 50
www.bahcesehir.edu.tr • e-mail: info@bahcesehir.edu.tr

Dağıtım: Uğur Eğitim Pazarlama ve Yayıncılık A.Ş.
İncirli Cad. No: 99 Bakırköy-İstanbul
Telephone: 90 (212) 660 58 41 Faks: 90 (212) 660 58 42
www.uguryayincilik.com.tr • e-mail: info@uguryayincilik.com.tr

Bahçeşehir University Yayınları No: 70

Baskı: Apa Uniprint Basım San. ve Tic. A.Ş.
Hadımköy Mahallesi 434 Sokak No:6
Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 798 28 40

Bu eserin hiçbir kısmı, kitaplar, eleştirel makaleler
ve yorumlar bünyesinde yer alan alıntılar haricinde, yazarın
müsaadesi olmaksızın herhangi bir elektronik, mekanik fotokopi,
kayıt ya da sair şekil veya surette çoğaltılamaz, tekrar
kullanılmak üzere kaydedilemez
veya aktarılamaz.

ISBN: 978-605-5461-24-9

Türkiye’de yayımcılık işiyle aşına olan herkesin bildiği üzere, ilgili yasaya göre yayın sürecinin her aşamasının ayrıntılı ve tarihli bir şekilde kaydedilmesi ve bir kitap piyasaya sunulmadan önce bandrol alınıp basımcı kuruluş tarafından kitabın kapağına yapıştırılması gerekmektedir. Yayıncı kuruluş, Uğur Eğitim Pazarlama ve Yayıncılık A.Ş. (kitabın künye sayfasında tam adresi mevcuttur), veya basımcı kuruluş Apa Uniprint Basım San. ve Tic.’e (irtibat adresi yine künye sayfasında mevcuttur) yapılabilecek basit bir başvuru bile, Ayşegül Kılıç’a kitabımın yayın tarihini sağlamış olacaktır. Sayfanın başındaki telif hakkı bilgisine: Copyright © 2012 - Bahçeşehir Üniversitesi ve Heath W. Lowry yapılacak gelişigüzel bir bakış bile, her ciddi bilim adamını söz konusu suçlamalarını gerçek dışı olduğuna ikna etmek için yeterli olacaktır.

Kısacası Ayşegül Kılıç, temeli yalana dayanan bir “*iskambil ev*” yaratmıştır. Kitabımın ne zaman yayımlandığı ile ilgili hiç bir kuşkuya mahal yoktur. Kitabım, 12 Haziran 2012’de piyasaya çıkmıştır. Dolayısıyla, Mart 2013’te yayımlandığı ithamını desteklemek için uydurduğu masal, su katılmamış bir yalandan ibarettir.

Ocak 2012’de *Fourteenth Century Ottoman Realities: In Search of Hacı-Gâzî Evrenos – On Dördüncü Yüzyıl Osmanlı Gerçekleri: Hacı-Gazi Evrenos’un İzinde* isimli kitabımı yazmaya başladığımda, Kılıç’ın sadece bir yayınından, 2006’de kızlık soyadı olan Ayşegül Çalı¹¹ ismiyle yayımladığı bir makalesinden haberdardım. Faydalı bir makale olduğundan ötürü, İsmail E. Erünsal ve ben, 2010 tarihli: *The Evrenos Dynasty of Yenice-i Vardar: Notes & Documents* [Türkçesi: *Yenice-i Vardar’lı Evrenos Hanedanı: Notlar ve Belgeler*]¹² kitabımızda bu makaleyi kullandık ve atıfta bulunduk.

2012 tarihli kitabımı yazdığım sırada, Bursa Osmangazi Belediyesi tarafından 4-5 Nisan 2012¹³ tarihlerinde düzenlenen ‘Sultan I. Murad Hüdâvendigâr ve Dönemi’ konferansına katıldım. Katılımcılar arasında Ayşegül Kılıç da bulunmaktaydı.

11 Ayşegül Çalı: “Bir Osmanlı Akıncı Beyi: Gazi Evrenos Bey,” *OTAM*. Sayı 20 (Ankara, 2006). s. 59-79.

12 Lowry-Erünsal, 2010: s. 119 ve dn. 235 ve s. 174.

13 Not: Bu konferans, Profesör Yusuf Oğuzoğlu’nun erken dönem Osmanlı Sultanlarına dair düzenlediği sempozyum serilerinin üçüncüsüydü. Âdeti olduğu üzere, makaleler önceden isteniyor ve tebliğler konferanstan önce yayımlanıyordu. Bu tebliğler arasında, bkz. Heath W. Lowry: “Gazi Evrenos Bey,” *Sultan I. Murad Hüdâvendigâr ve Dönemi*. Hazırlayan: İsmail Selimoğlu. Bursa (Osmangazi Belediyesi Yayınları), Nisan 2012. s. 36-76 ve Ayşegül Kılıç: “Sultan I. Murad’ın (Merkezi Hükümetin) Gözüyle Balkanların ‘Uc Beyi’ Nasıl Olmalı?, *Sultan I. Murad Hudâvendigâr ve Dönemi*. Hazırlayan: İsmail Selimoğlu. Bursa (Osmangazi Belediyesi Yayınları), Nisan 2012. s. 257-269.

Bu toplantı esnasında, yakın bir zamanda, *A. Ü. Tarih Araştırmaları Dergisi*'nde¹⁴ yayımlanan “*Bizans ve Osmanlı Kaynaklarında Gâzi Evrenos Bey'in İmajı Hakkında Bir İnceleme*” başlıklı makalesinin bir ayrıbasım kopyasını nazikçe takdim etti. Hafızam beni yanıltmıyorsa, *T.T.K. Belleten* dergisinde kısa bir süre önce Evrenos'un etnik kökenine dair başka bir makale yayımladığından da bahsetti, lâkin ya eline ulaşmamıştı, ya da elinde bana verebileceği bir ayrıbasım yoktu.

Aynı konu üzerinde yazdığım kitabımı yeni tamamladığım ve bu esnada *Belleten*'in mevzubahis sayısı elimde olmadığı için, İstanbul'a döndükten sonra İSAM Kütüphanesinin Müdürü Mustafa Birol Ülker'i aradım ve bana Ayşegül Kılıç'ın *Belleten*'de yayımlanan makalesinin bir kopyasını göndermesini rica ettim. Birkaç gün sonra, 17 Nisan 2012 tarihinde [Not: Bu esnada kitabın metnini tamamlamış ve yardımcım Faruk Özbey ile birlikte kitabın mizanpajı üzerinde çalışmaya başlamıştık], Ülker'den¹⁵ bir e-mail aldım, bu maile Ayşegül Kılıç'ın “*Evrenos Bey'in Kökeni Hakkında Tartışmalar ve Yeni Bir Değerlendirme*”¹⁶ makalesini de eklemişti. Okuduktan sonra birkaç kilit noktada görüşlerimizin ve yorumlarımızın farklı olduğunu gördüm ve yeni tamamlanmış olduğum çalışmama yazarın makalelerinin eleştirisini içeren bir ‘Ek’ koymaya karar verdim.¹⁷ Bu bölüm, yalnızca bu iki makalenin içeriğine dayanmaktaydı, çünkü o esnada (eleştirimde açıkça belirttiğim üzere)¹⁸ ve bugüne değin, yayımlanmamış doktora tezinin bir kopyasını görmedim.

Kılıç'ın bana karşı kullandığı sert sözler, daha doğrusu kişilik katli teşebbüsü, Evrenos'un oğlu İsa Beğ tarafından 1456-1457'de (ilk olarak bahsi geçen makale *Belleten* dergisinde yayımlanmıştır) kaleme alınan vakfiyenin Evrenos ailesinin kökenine dair alternatif bir açıklama getirdiği keşfinin benim tarafımdan çalındığı gibi uydurma bir ithama dayandığından, belgeyi kullanım şekliyle ilgili 2012 yılında yazdıklarımı tekrar etmeyi gerekli görüyorum:

Kaynağı, önceki bölümde kullandığım kaynakla, yani 1456-1457 İsa Beğ vakfiyesiyle aynı belge gibi gözüküp, bu konudaki farklı görüşlerimiz de bir izah gerektirmektedir. Belgenin benim kullandığımla aynı gibi ‘gözüküğünü’

14 Ayşegül [Çalı] Kılıç: “Bizans ve Osmanlı Kaynaklarında Gâzi Evrenos Bey'in İmajı Hakkında Bir İnceleme,” *Ankara Üniversitesi Tarih Araştırmaları Dergisi*, Cilt XXX, Sayı 49 (Ankara, 2011), s. 131-144 [Bundan böyle: Kılıç, 2011a].

15 Not: 17 Nisan 2012 tarihli bu e-mail ve eki bilgisayarımda mevcuttur.

16 Kılıç, 2011a ve Kılıç, 2011b.

17 Lowry, 2012: *Appendix I: Review of Two Recent Studies on Hâci-Gâzî Evrenos*, s. 71-77 ve *Ek I: Hacı-Gazi Evrenos Hakkındaki İki Yeni Makalenin Tenkiti*, s. 157-163.

18 Lowry, 2012: s. 71, dn. 107 ve Lowry, 2012: s. 157, dn. 107.

söyledim çünkü Kılıç'ın alıntısı bu konuda şüphe doğurmaktadır. Vakfiyeye: “**BOA, EV. VKF. No. 861**” yani Başbakanlık Osmanlı Arşivi: Evkaf Evrakı: No. 861 olarak referans yapmıştır. İlk olarak Başbakanlık Osmanlı Arşivi Evkaf Evrakında 861 numaralı bir belge olmadığını ve mevzubahis belgenin yerinin, onun verdiği referansla tespit edilemeyeceğini söylemeliyim [Not: Çünkü belgenin dosya ve gömlek numarasını göstermemiştir].

Hem onun hem de benim kullandığımız gibi gözükən belge esasen şöyle kataloglanmıştır: Başbakanlık Osmanlı Arşivi [BOA]: Fon Kodu: *EV. VKF*: Dosya #10; Gömlek #1; Tarih: h. [hicri] 861 (29 Kasım 1456 – 18 Kasım 1457) olarak bu yüzden şu şekilde: **BOA: EV. VKF: Dosya #10 - Gömlek #1** referans verilmesi doğrudur.

Görünüşe bakılırsa Kılıç, ya farkında olmadan belgenin tarihini [h. 861] tasnif numarasıyla: **BOA: EV. VKF: Dosya #10 – Gömlek #1** karıştırmış, veyahut diğer araştırmacıların bu belgeyi bulmaması için bunu kasıtlı olarak yapmıştır? Esas nedenin dikkatsizlik mi kasıt mı olduğundan emin olmasak da, okuyucu her hâlükarda yanlış yönlendirilmiştir. Başka bir deyişle, aynı belgeyi önceden bulmasaydım, benim (veya bir başka kişinin), verdiği hatalı referansla bu belgenin yerini tespit etmesi imkânsız olacaktı. Bu hatanın anlaşılması zordur, çünkü belgenin bulunduğu dosya gayet belirgin bir şekilde tasnif edilmiştir.¹⁹

2012 tarihli kitabımda yayımladığım eleştiride, belgenin dosya dizininin bulunduğu fotoğraf da yer almaktadır:

T.C. BAŞBAKANLIK DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI	
EVKAF EVRAKI	
KODU :	EV. VKF.
DOSYA NO	10
GÖMLEK NO	1
VESİKA ADEDİ	2
VARAK	10
TARİH	861
MİKROFILM NO	

19 Lowry, 2012: s. 76 ve Lowry, 2012: s. 161-162.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde araştırma yapan herkesin hemen anlayacağı üzere, benim yaptığım bu eleştiri bir 'düşünce' değil, bir hakikattir. Yazar, 2012 tarihli kitabımdan haberdar olsa da, bu hakikati bugün bile reddetmeye devam etmektedir. Bunu, 2014 yılında bana yönelttiği sert eleştiride kendisi de yazmaktadır:

Öncelikle, Evrenos Bey'in kökenine dair yeni bulgularımızın oğlu İsa Bey'e ait vakfiyeye dayandığını belirtmeliyim. Mart 2011'de tamamladığım doktora tezimden sonra, *Belleten* dergisinin Aralık 2011 sayısında yayınladığım bir makale ile bu yeni bulgularımı değerlendirdim. Ancak burada vakfiye numarasını "sehven" eksik yazdığımı sonradan fark ettiğimde, Mayıs 2012'de yayınlanan *Ankara Üniversitesi Güneydoğu Avrupa Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (GAMER)* dergisinde düzelttim.²⁰

2011 tarihli *Belleten* makalesinde "vakfiye numarasını sehven eksik yazdığımı fark ettiğimde" iddiasının aksine, belgenin tarihiyle (h. 861) esas tasnif bilgilerini: BOA: EV. VKF: Dosya #10 – Gömlek #1 karıştırıp kaynağı yanlış vermiştir.

Mevzubahis belgenin dosya kapağındaki tasnif bilgileri, belgenin nasıl referans verilebileceği konusunda şüpheye yer bırakmadığından, gelin Kılıç'ın farklı yayınlarında bu belgeye nasıl "eksik" ve "düzeltilmiş" olarak atıfta bulunduğunu inceleyelim: BOA, EV. VKF. No. 861:

1. Haziran 2012 tarihli eleştirimde yazdığım üzere, Aralık 2011 tarihli *Belleten* makalesinde belgeye: BOA, EV. VKF. No. 861²¹ olarak atıfta bulunmuştur. Hakikat: Böyle yaparak, hatalı olarak belgenin tasnif numarası yerine tarihini vermiştir. 861'den önce No. koyarak durumu daha da karıştırmış, böylece 861'in tarih olduğunun anlaşılmasını da imkansız hale getirmiştir;
2. *Ankara Üniversitesi Güneydoğu Avrupa Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi*'nin mecmuası *GAMER*'in ilk sayısında yayımlanan Mayıs 2012 tarihli makalesinde, belgeye: BOA, EV. VKF. No. 861-10/1 olarak atıfta bulunmuştur.²² Hakikat: Önceden "sehven" yaptığı hatayı düzelttiği

20 Kılıç, 2014: s. 5.

21 Kılıç, 2011: s. 760. dn. 60.

22 Ayşegül Kılıç: "Evrenos Bey'in Babası Pranko Lazarat'ın (Pranko İsa) Vakfı ve Türbesi," *GAMER*, Cilt I, No. 1 (Ankara, 2012), s. 87-99 [Bundan böyle: Kılıç, 2012]. Not: Kılıç bu yeni mecmuanın Mayıs 2012'de çıktığını belirtse de, yeni bir mecmuanın ilk sayısı olduğundan mütevellit, benim veya bir başkasının o esnada varlığından haberdar olmasının imkanı yoktur. Benim durumuma gelince, bir

iddiasının aksine, belgenin tarihini tasnifin başına yazarak: “No. 861” suyu daha da bulandırmaya devam etmiştir;

3. Haziran 2012 tarihli kitabıma yaptığı iğneleyici saldırıdan açıkça anlaşılacağı üzere önceki eleştiriden haberdar olsa da, inatla düzeltmemeye devam etmiş ve 2014’te yayımlanan kitabında aynı belgeye üç tane farklı ve bir o kadar da kafa karıştırıcı şekilde atıfta bulunarak sorunu daha da karmaşık hale getirmiştir:

a) Kitabın metninde ilk olarak şöyle görülmektedir: BOA, EV. VKF. No. 861-10/1.²³ Hakikat: Burada da, belgenin tarihini (hicri 861) tasnifinin bir parçası olarak yazma (No. 861-10/1) hatasına devam etmiştir. Böyle yaparak, 2012 *GAMER* makalesindeki yanlışı tekrarlamıştır;

b) Sonraki bir bölümde ise şu şekilde atıfta bulunmuştur: BOA, EV. VKF. H. 861 No. 10/1.²⁴ Hakikat: Burada ilk ve tek olarak, önceki kullanımı olan “No. 861”i “H. 861” (*hicri* 861) ile değiştirerek 861’in belgenin tasnifinin bir parçası olmadığını kabul etmiş gibi görülmektedir. Burada da, belgenin tarihini tasnifin bir parçası olarak göstererek hatalı bir şekilde atıfta bulunmuştur. Eğer şu şekilde atıfta bulunsaydı: BOA, EV. VKF.: No. 10/1 [Tarih: h. 861], kabul edilebilirdi.

c) Son olarak kitabın ‘Bibliyografya’sında şu şekilde atıfta bulunmaktadır: BOA, EV. VKF. 861-No. 10/1.²⁵ Hakikat: Burada H. (hicri)’yi 861’in önünden kaldırarak, bir kez daha belgenin tarihini tasnif numarasının bir unsuru gibi göstermiştir.

Bu mühim belge için art arda hatalı referans vermesinin yanı sıra Kılıç, belgenin Evrenos’un şeceresiyle ilgili kısmından alıntı yaparken, sayfa ve satıra atıfta bulunmayı defalarca ihmal etmiştir.²⁶ Bu kısmın yer aldığı vakfiyenin uzun (12 sayfalık) bir Arapça belge olduğu düşünüldüğünde, bu bilginin okuyucu için gerekliliği daha iyi anlaşılacaktır. 2012 tarihli kitabımda gösterdiğim üzere, mevzu bahis kısmın doğru referansı şu şekildedir:

müddet sonra editörü Profesör Melek Delilbaşı’ndan ‘hediye olarak’ bir kopyasını alınca haberim oldu.

23 Kılıç, 2014: s. 43. dn. 3.

24 Kılıç, 2014: s. 48. dn. 7

25 Kılıç, 2014: s. 21

26 Bkz. Kılıç, 2011: s. 760. dn. 60, Kılıç, 2012: s. 89. dn. 3 ve Kılıç, 2014: s. 43. dn. 3.

Eksiksiz referansı ile birlikte bu kısmın fotoğrafını Haziran 2012 tarihli kitabımda şu şekilde yayımladım:

عيسى بك ابن الامير الكبير المرهون الشيراو اوتيز
بك ابن برانقو لازارت

İsa Beğ'in 1456-1457 Vâkfiyesindeki Evrenos Aile Fertleri²⁸

Yazarın bu belgeye dair yaptığı hata zinciri burada son bulmamaktadır. Bu belgenin referansını defalarca hatalı vermenin yanı sıra bulunduğu sayfa ve satırı da belirtmemekle yetinmeyen Kılıç, mevzubahis kısmı da aynı şekilde yanlış okumuştur. Hem 2012 tarihli *GAMER*'de yayımlanan makalesinde hem de 2014 tarihli kitabında bu kısmı şu şekilde okumuştur:

İsa Beğ ibn el-emîrül-kebîr el-merhûmü'ş-şehîd
*Evrâniz/Avrâniz Beğ ibn Pranko Lazarat*²⁹

Pranko Lazarat oğlu büyük emir, merhum,
şehit Evraniz/Avraniz Beğ oğlu İsa Beğ

Oysa mevzubahis kısım şöyle okunmaktadır:

İsa Beğ ibn al-emîr al-kebîr, al-merhûm, eş-şehîr Evrâniz/Avrâniz (اورانيز)
Beğ ibn Branko/Pranko Lazart (برانقو - برانقو لازارت)³⁰

Branko/Pranko Lazart oğlu büyük emir, merhum,
şöhretli Evraniz/Avraniz oğlu İsa Beğ

27 Lowry, 2012: s. 5. dn. 18 ve Lowry, 2012: s. 91. dn. 18.

28 Lowry, 2012: s. 5 ve s. 91.

29 Kılıç, 2012: s. 89 ve Kılıç, 2014: s. 43.

30 Lowry, 2012: s. 5 ve s. 91. Atıfta bulunurken satır numaralarını da verdim. “Not: Üstteki satır 24. satırın ikinci yarısından, alttaki satır ise 25. satırın ilk kısmından alınmıştır.”

Burada Kılıç, ‘*şehir*’ (manası: şöhretli, namlı, ünlü) kelimesini hatalı bir şekilde ‘*şehid*’ (manası: İslâm adına savaşırken hayatını kaybeden) olarak okumuştur. Kendisinin belirttiğine göre, on senedir Evrenos üzerine çalışan birinin³¹ bu kısmı nasıl yanlış okuduğunu açıklamak zordur. Kesin olan bir şey var ki, Evrenos ‘şehid’ olmadı. Savaşta ölmek bir yana, son derece geç bir yaşta (görünüşe bakılırsa eceliyle) vefat etmiş ve 17 Kasım 1417 Çarşamba günü Yenice-i Vardar’da defnedilmiştir.³² Kılıç, bu gerçeğin tamamen farkında olsa da,³³ anlaşıldığı kadarıyla onun İslâm adına savaşırken hayatını kaybedenlere verilen bir unvanı taşımasında bir tutarsızlık görmemiştir.

Evrenos’un şeceresiyle ilgili bulgularını çaldığımı iddia edip, benim hırsız olduğum iftirasında bulunan bir kişiden en azından bu konu üzerine yazdıklarımı okuması beklenirdi. Eğer okumuş olsaydı, muhtemelen yanlış okumasının farkına varacak ve en azından 2014 tarihli kitabında bu hatasını düzelterecekti. Bunu yapmamış olması, eserlerinin tümüne nüfuz eden ihmalkarlığın bir başka örneğidir. Kılıç’ın yalanlarına itimat eden birileri varsa şunu açıklamaları gerekir: ‘Kaşif’ olarak (Kılıç) on senelik çalışmadan sonra hâlâ vakfiyeye doğru atıfta bulunmayı, dahası doğru okumayı bilmezken, ‘hırsız’ olarak (ben), tutarlı bir şekilde bu ikisini nasıl yaptım?

Kısacası, Ayşegül Kılıç’ın mevzubahis belgeyi hatalı bir şekilde atıfta bulunduğunu yazdığım eleştirimden neredeyse iki sene sonra bile, bariz olan bir bilgiyi basitçe kabul edip doğru referansı kullanmak yerine (birbirinden farklı ve tutarsız şekillerde yaptığı), belgenin tarihini tasnifin bir unsuru olarak gösterme inadına ısrarla devam etmiştir. Arşiv belgelerine nasıl atıfta bulunulacağı kurallara bağlanmış olup, üniversitelerin Tarih Bölümlerinde, lisans eğitiminin ilk yıllarında öğretilmektedir. Doktorasını bitirmiş birisine bu konuda hatırlatma yapmam gerekeceği aklıma gelmezdi.

Yazarın bu konudaki inatçı ısrarının nedenini anlamak bilhassa zordur, zira 2014 tarihli kitabının ‘Bibliyografya’sında, Başbakanlık Osmanlı Arşivi’nden³⁴ elli (50) belge listelenmiş olup, iki tanesi dışındakilerin hepsine (kabul edilebilir olarak), tanımladığım usûlde atıfta bulunulmuştur [Not: Kılıç’ın kitabında doğru atıfta bulunulan belgelerin biri şöyledir: BOA (YEE), Dosya No. 91, Gömlek Sıra No. 49].³⁵ İki istisnadan biri, mevzubahis belgedir [BOA: EV. VKF.: Dosya #10

31 Kılıç, 2014: s. 3.

32 Lowry/Erünsal, 2010: s. 89-90.

33 Kılıç, 2014: s. 95-96.

34 Kılıç, 2014: s. 213-215.

35 Kılıç, 2014: s. 214.

– Gömlek #1], yukarıda belirtildiği üzere ‘Bibliyografya’sında hatalı olarak: BOA, EV. VKF. 861-No. 10/1 şeklinde listelenmiş, yani belgenin tarihi tasnif numarası olarak verilmiştir, diğer ikinci belge ise: BOA, EV. VKF. 904-No. 19/11 olarak listelenmiştir.³⁶ Burada da yine hatalı şekilde tarihi (h. 904) tasnifin başına koyduğu görülmektedir.

Bu makale, Ayşegül Kılıç’ın kısa bir süre önce yayımlanan: *Bir Osmanlı Akıncı Beyi: Gazi Evrenos Bey* kitabının eleştirisi olmak amacıyla taşımaya da (ki bu eserin hızlı bir incelemeden sonra Evrenos hakkında yapılan ve gittikçe artan çalışmalarına bazı yararlı katkılar yaptığını düşünüyorum), kitapta birkaç önemli eksiklik olup, mevcut ‘yanıt’ın içeriği bağlamında bunlardan da bahsetmek gerektiğini düşünüyorum:

Yazar, İsa Beğ vakfiyesinden bahsettiği 2011 *Belleten* ve 2012 *GAMER* makalelerinde ve 2014 tarihli kitabında, tasnifine hatalı bir şekilde atıfta bulunmanın ve yanlış okumanın yanı sıra, vakfiyeyi de yanlış bir şekilde Selânik’teki bir vakfa ait olarak tanımlamıştır:

1. Bu nedenle, belgeden ilk defa bahsederken (Aralık 2011 tarihli *Belleten* deki makalesi), şöyle tanıtmaktadır: “*Evrenos Bey’in oğlu İsa Bey’in H. 861 (1456-57) tarihli Selanik vakfiyesi...*”;³⁷
2. 2012 tarihli *GAMER*’de yayınlanan makalesinde ise şunları yazmıştır: “*Evrenos Bey’in oğullarından İsa Bey’e ait H. 861 (1456-57) tarihli Selanik vakfiyesi*”;³⁸
3. 2014 tarihli kitabında ise vakfiyeyi şu şekilde tanıtmıştır: “*Evrenos Bey’in oğlu İsa Bey’in H. 861 (1456-57) tarihli Selanik vakfiyesi...*”.³⁹

Kılıç defalarca bu belgeyi “*Selanik vakfiyesi*” olarak yanlış tanımlamaktadır, oysa bu vakfiye İsa Beğ’in Yenice-i Vardar kasabasındaki vakfi için kaleme alınmıştır. Bu gerçek, Haziran 2012 tarihli kitabımda açıkça belirtilmiştir:

Yakın zamanda, Evrenos hanedanının üyeleri tarafından kurulan vakıflar için kaleme alınan vakfiyeleri ararken,⁴⁰ İstanbul Başbakanlık Osmanlı Arşivinde

36 Kılıç, 2014: s. 214.

37 Kılıç, 2011b: s. 760.

38 Kılıç, 2012: s. 89.

39 Kılıç, 2014: s. 43.

40 Not: 2010 tarihli *The Evrenos Dynasty of Yenice-i Vardar: Notes & Documents*. İstanbul [Türkçesi: *Yenice-i Vardar’lı Evrenos Hanedanı: Notlar ve Belgeler*] kitabımızın yazımı esnasında, İsmail E. Erünsal ve ben BOA’da muhafaza edilen 1519 tarihli *Tapu-Tabrir Defter*: No. 70’i kullandık ve bu defterde Evrenos’un Yenice-i Vardar vakfi ve oğulları

muhafaza edilen bir kopyaya denk geldim. Ailenin merkezi Yenice-i Vardar'da Gazi İsa Beğ'in (Evrenos'un yedi oğlundan biri) vakfettiği cami, mektep ve imaretten oluşan vakfiyenin 1902 tarihli bir kopyasıdır.⁴¹ Belgenin orijinali hicri 861'de, yani 29 Kasım 1456 ile 18 Kasım 1457 arasında kaleme alınmıştır. 15. yüzyılda bu tür belgelerin genel özelliği olduğu üzere Arapça yazılmıştır. Bugün muhafaza edilen kopya Mehmed Ali ibn Mahmud isimli bir *Hâkim-i eş-Şer'* (Şeriat Hakimi) tarafından yapılmıştır ve gerçek olduğu 25 *Cumadelülâ* 1320'de (29 Eylül 1902) Selânik Evkaf Dairesi tarafından teyit edilmiştir.⁴²

Kısacası, vakfiyenin Selânik ile tek bağlantısı, Yenice-i Vardar'ın Selânik sancağında yer almasından kaynaklanmaktadır. Bu sebeple, sancaktaki tüm vakıflar başşehir olan Selânik'te kayıt ediliyordu.

Yazarın, başka meslektaşlarının eserlerini (bilhassa benim ve ortak yazarım İsmail E. Erünsal'ın) izin almadan, umursamazca kullanmak gibi bir alışkanlığı var. Burada bir başka atasözü akla geliyor: "Sırça köşkte oturan komşusuna taş atmamalı." Daha yaşlı bir meslektaşının itibarını karalamak isteyen genç bir akademisyen, hedef aldığı şahsın yayınlarını kullanırken bilhassa dikkatli olmalıdır. Ayşegül Kılıç böyle yapmamış, 2010 tarihli kitabımızdan: *The Evrenos Dynasty of Yenice-i Vardar: Notes & Documents* [Türkçesi: *Yenice-i Vardar'lı Evrenos Hanedanı: Notlar ve Belgeler*] ve 2009 tarihli kitabımdan: *In the Footsteps of the Ottomans: A Search for Sacred Spaced & Architectural Monuments in Northern Greece* [Türkçesi: *Osmanlıların Ayak İzlerinde: Kuzey Yunanistan'da Mukaddes Mekânlar ve Mimari Eserleri Arayış Yolculukları*], aldığı fotoğrafların telif hakkı tarafıma ait olup, bu materyalleri kullanmak için benden izin almadan tekrar yayımlamıştır. Bu fotoğrafları aldığı kitapların künye sayfalarında aşağıdaki uyarı bulunmasına rağmen bunu yapmıştır:

İsa Beğ bin Evrenos ve Ahmed Beğ bin Evrenos tarafından aynı kasabada yapılan vakıflarla ilgili olan bilgileri yayımladık. [Bkz. Lowry/Erünsal: 2010: s. 162-164]. Dolayısıyla bu kasabada ailenin en az üç üyesinin vakıflar kurduğunu tespit ettik, ancak bugüne ulaşan tek vakfiye [Şemseddin] Ahmed Beğ'in vakfiyesiydi [Bkz. Lowry/Erünsal: 2010: s. 173; BOA: EV, VKF. Dosya #19, Gömlek #11]. Evrenos ve oğlu İsa Beğ'in diğer vakfiyelerinin izini sürme arzusu sonucunda İsa Beğ vakfiyesinin yerini tespit edebildim. Şimdiye kadar, Evrenos'un Yenice-i Vardar vakfiyesinin bir kopyasını bulamadım, lakin kısa süre önce öğrendiğime göre Selânik'te bir kopyası muhafaza ediliyor olabilir.

41 İstanbul: *Başbakanlık Osmanlı Arşivi* [Bundan böyle: BOA]: *Fon Kodu: EV. VKF. = Evkafı Vakfiyeler: Dosya #10; Gömlek #1; Tarih: h. 861 (29 Kasım 1456 – 18 Kasım 1457)* [Bundan böyle: BOA: EV. VKF: Dosya #10 - Gömlek #1].

42 BOA: EV. VKF: Dosya #10 - Gömlek #1: s. 15.

“Bu eserin hiçbir kısmı, kitaplar, eleştirel makaleler ve yorumlar bünyesinde yer alan alıntılar haricinde, yazarın müsaadesi olmaksızın herhangi bir elektronik, mekanik fotokopi, kayıt ya da sair şekil veya surette çoğaltılamaz, tekrar kullanılmak üzere kaydedilemez veya aktarılamaz.”

Bu uygulamasının örnekleri aşağıdadır:

- a) Lowry/Erünsal, 2010: s. 94'te yer alan ve Evrenos Beğ'in babasının türbesinin telif hakkı tarafımdan alınmış fotoğrafı, benden izin alınmadan Kılıç tarafından kullanılmıştır;⁴³
- b) Lowry, 2009: s. 134-135'te yer alan Kara Kaplıca'daki Evrenos Beğ Han'ın telif hakkı tarafımdan alınmış iki fotoğraf, benim iznim alınmadan kullanılmıştır.⁴⁴

Uydurulmuş delillere dayanarak beni hırsız olarak yaftalamayı tercih eden Ayşegül Kılıç, başkalarının 'keşiflerini' kabul etme konusunda da bir hayli suskundur. Bu duruma bir örnek, Evrenos Beğ'e ait olan zırhı ve Kur'an-ı Kerim'i keşfetmem ve ardından yayınlamamdır.

Vefat ettiği tarih olan 1417'den 1923 senesine kadar zırh ve Kur'an-ı Kerim, Yenice-i Vardar'daki türbesinde muhafaza ediliyordu. Sonrasında ise bir aile ferdi tarafından İstanbul'a getirildiler ve kayboldular. 10 Ocak 2010'da, Mehmed Emin Evrenos ile yaptığımız bir sohbet esnasında zırh ve Kur'an-ı Kerim'in varlığından şans eseri haberdar olmamız ve bunu müteakip, Ersin Evrenos ve Özer Gazievrenosoğlu'nun çabaları sayesinde tekrar keşfedilmelerinin hikayesi (ki bu keşfin sonucunda Harbiye Askeri Müzesi'nde sergilenmeye başlanmıştır) fotoğraflarıyla birlikte ayrıntılı bir şekilde 2012 tarihli *Fourteenth Century Ottoman Realities: In Search of Hâcı-Gâzî Evrenos – On Dördüncü Yüzyıl Osmanlı Gerçekleri: Hacı-Gazi Evrenos'un İzinde* kitabımda yer almaktadır.⁴⁵ Bu kitap yayımlanana kadar bu iki önemli hatıra bilinmiyordu, ikisiyle de ilgili tek bir kelime veya fotoğraf yayımlanmamıştı. Bu hatıraların önemi şüphe götürmez, çünkü bunlar, 600 senelik Osmanlı Devleti'nin kurucularına ait bugüne ulaşan en eski kişisel eşyalardır. 14. yüzyıl Osmanlı hükümdarlarına ait hiçbir kişisel eşya bulunduğu kadarıyla bugüne ulaşmamıştır. Daha da önemlisi, bu eşyalar, Evrenos'un gazi ve haciliğini temsil eden tarihsel kanıtlardır.

43 Kılıç, 2014: s. 166.

44 Kılıç, 2014: s. 190.

45 Lowry, 2012: s. 17-24 ve s. 103-110.

Ayşegül Kılıç da, aynı şekilde söz konusu zırh ve Kur'an-ı Kerim'in ehemmiyetlerini anlamış olacak ki, 2014 tarihli kitabında bu nesnelere üç fotoğrafını yayımlamış⁴⁶ ve bunu yaparken bu nesnelere benim tarafımdan keşfedildiğini ve yayımlandığını hiçbir şekilde belirtmemiştir. Tek belirttiği, bu nesnelere Harbiye Askeri Müzesi'nde sergilendiğidir.⁴⁷ 2012 tarihli kitabımı bilmeyen kişiler bu yanlış yönlendirme yüzünden esasen hanımefendinin kendisinin 'bulgusu' olduğuna dair bir düşünceye kapılabilirler. Bu yaptığı, en hafif deyişle bir bilim insanının asla yapmaması beklenen bir tür intihal olup, bunun yanı sıra gayri ahlakidir. Kendi 'bulgu'larına dair benim eserimle alakalı bir dizi yalan uyduracak kadar titiz görünen bir kişi, ki bunların arasında kitabımın basım tarihini her nasılsa tahrif ettiğim gibi bariz bir yalan da vardır, bu tür konularda biraz daha dikkatli olmalıdır.

Sonuç olarak, benim akademik itibarıma saldırmak ve bir dizi yalan uydurmak için Ayşegül Kılıç'ı neyin harekete geçirmiş olabileceği konusuna bir açıklama getiremiyorum. Acaba Mark Twain'in söylediği gibi "*vefat haberim çok mu abartıldı,*" yani öldüğümü düşünüp bu yüzden dokunulmaz bir şekilde bana saldırabileceğini mi düşündü? Veyahut genç bir akademisyenin ünlenmesi için en basit ve hızlı yolun kıdemli bir bilim adamına saldırmak olduğunu mu düşündü? Kesin olan bir şey var ki, Ayşegül Kılıç, Moynihan'ın özdeyişindeki farkındalıktan yararlanabilirdi: "*Her şahıs kendi görüşlerini yaratabilir, fakat hakikatleri kendine göre değiştiremez.*" Ne yazık ki Ayşegül Kılıç'ın 'düşünceleri' de en az 'hakikatleri' kadar tartışmaya açıktır.

Ancak iki akademisyenin aşağı yukarı aynı zamanda benzer sonuçlara ulaşmasının basit ve açık bir izahı vardır. Rastlantılar gerçekleşebilir ve gerçekleşiyor da: Ayşegül [Çalı] Kılıç, kendi belirttiğine göre, son on senedir Evrenos Beğ üzerine çalışıyor,⁴⁸ öte yandan ben, 1998'de (on altı yıl önce) *The Nature of the Early Ottoman State* kitabımı yazmaya başladığımdan beri aralıklarla aynı konu üzerine çalışıyorum. Açıkça görülüyor ki, aynı kaynakları kullandık ve kullanmaya da devam edeceğiz. Bu durum bilimsel faaliyetin doğal bir özelliğidir. Bu, aynı konu üzerine çalışan bilim adamlarının aynı kaynaklara dayanarak sonuçları eşzamanlı yayımladıkları ne ilk ne de son örnek olacaktır. Doğal olmayan ise, kendini bu durumda bulan bir kişinin hatalı bir şekilde eserinin çalındığını iddia etmesidir. Bu duruma getirebileceğim en iyi niyetli açıklama gençlik hırısından kaynaklanmıştır. Tam tersine, ben, ikimizin de İsa Beğ'in 1456-1457 tarihli vakfiyesi üzerine çalıştığımızı öğrendiğimde, zarif bir biçimde olmasa da, Ayşegül Kılıç'ın

46 Kılıç, 2014: s. 98, 190 ve 181.

47 Kılıç, 2014: s. 98.

48 Kılıç, 2014: s. 3.

İsa Beğ vakfiyesindeki soyağacını yayımlayan ilk kişi olduğunu söylerek hakkını verdim:

... Referansı yanlış verilmiş İsa Beğ vakfiyesinde Evrenos'un babasına verilen isim dışında, Kılıç'ın iki çalışmasında da üzerinde yazdığı konuyla ilgili bildiklerimizi geliştiren bir bilgi olduğunu söylemek zordur.⁴⁹

Geriyeye dönüp baktığımda, edinilmiş bilgi ve tecrübenin verdiği avantajla, Ayşegül Kılıç'ın iki çalışmasını eleştirirken daha hoşgörülü olabileceğimi düşünüyorum. Ancak, eleştirimin bazı kısımlarının tarzı sert olsa da, benim yorumlarım (Kılıç'ın aksine) akademik söylemin sınırları içerisinde ve bir meslektaşımın bilimsel kişiliğine saldıran bir dizi yalan içermemektedir.

Ayşegül Kılıç, bana karşı gerçekleştirdiği münakaşada Türk atasözlerine olan düşkünlüğünü gösteriyor. İtibarımı lekelemek ve beni bir hırsız olarak tasvir etmek adına girdiği iftira teşebbüsünde bu atasözlerinden ikisini kullanmıştır:

1. “*Minareyi çalan kılıfını hazırlıyor.*”⁵⁰

2. “*Yavuz hırsız ev sahibini bastırır misali.*”⁵¹

Ben de Türk atasözlerini seviyorum, favorilerimden biri ise şudur: “*Yalancının mumu yatsıya kadar yanar.*” Ayşegül Kılıç'ın mumu için yatsı vakti sahidenden de geldi.

Ayşegül Kılıç bana yazılı olarak saldırmayı tercih ettiği için, aynı şekilde bana özrünü de yazılı olarak borçludur. Yalanlarından yola çıkarak beni hukuki yollarla tehdit etmek konusunda tereddüt etmese de: “*Bu durumda başvurulacak hukuki yollar da mevcuttur,*”⁵² bu tartışmayı okuyanların kolaylıkla anlayacağı üzere, zarar görmüş olan taraf Ayşegül Kılıç değil benim. Bu nahoş tartışmayı daha ileri taşımak gibi bir arzum olmadığından, dahası genç bir meslektaşımın (yanlış bilgilendirilmiş olmasına rağmen) kariyerine kesinlikle zarar vermek istemediğimden, ördüğü bu yalan ağını yazılı olarak geri almasıyla yetineceğimi belirtmek isterim.

49 Lowry, 2012: s. 77 ve 163.

50 Kılıç, 2014: s. 5.

51 Kılıç, 2014: s. 5.

52 Kılıç, 2014: s. 6.